

**Augusztus 10.
hétfőn este
9 órakor:**

Ujságíró Garden party Ujszegeden

Nyári utazás Deszken, ahol elfelejtették a Gerliczy-birtokot

(A Délmagyarország munkatársától.) Hét kilométernyire járok Szegedtől: Deszken, ebben a csanádmezei községben, amely sok-sok éven át a Gerliczy-bárok ősi fészke volt. A széles, fával sűrűn benépesített főúccán megyek befelé a templom irányába, egy öregasszony jön szembe:

— Dobar dan!

Igy köszön. Szerbül mondja, jó napot kíván. A legnagyobb alföldi várostól egy közhajításnyira szerbül köszöntik a járókelőt.

— Háromszáz és egynéhány szerb lakik Deszken — meséli a kisérőm. Külön templomuk, papjuk, iskolájuk és tanítójuk van. Megőrizhették zavartalanul nemzetiségi szokásaikat. Nyugodtan beszélhetnek szerbül és élnek is ezzel, vannak sokan, különösen az idősebbek között, akik egyáltalán nem tudnak magyarul: 30—40 éve itt laknak Magyarországon, de nem tanultak még meg magyarul. Ezután már nem is tanulnak meg. A szerb gyermekek is csak török a magyar nyelvet, kevés alkalmuk van ezt megtanulni. Otthon nem hallanak mást, mint szerb beszédet, az iskolában is szerbül tanítanak. A deszki szerb elemi iskolába 27-en járnak, egy tanítónő látja el az oktatást. Hetenkint egyszer van magyar óra és ez bizony édeskeves arra, hogy jól elsajátítsák a magyar nyelvet.

De egyet meg kell hagyni: a deszki szerbek — jó magyarok, szeretik Magyarországot. Ebben a nagyközségben soha nem fordult elő nemzeti-
eségi villongás. Még a legcsekélyebb nézeteltérésre sem került sor a magyarok és a szerb lakosság között. Pár hete, hogy leleplezték Deszken a világháború hősi halottjainak emléksobrát. Nyolcvanhárom hősi halottja van a községnek, a 83 nevet rávésték az emlékműre. A nyolcvanhárom név közül fele szerb. A deszki szerbek magyaroknak vallják magukat, talán nem is egészen az ő hibájuk, hogy nyelvüket nem tanulták meg.

Deszk körül csupa

apró parcellák

sorakomnak egymás mellé. Ez volt valamikor a Gerliczy-uradalom földje. Nem is olyan valamikor még, 1928-ban parcellázták az uradalmi földeket. Nyolc esztendeje Szegedről, Budapestről, Fegyverházáról, Makóról, Kiszomborból tömegesen jöttek ide földet vásárolni. A Félix báró, az utolsó deszki földesur eladósodott, parcelláztatni volt kénytelen az ősi birtokot. A szántóföldért 2400 pengőt adtak katasztrális holdankint, a réti földek, legelők 600 pengőért keltek el. Vagy háromszáz vevő között osztott meg a deszki uradalom, egy nagy ur helyett 300 kisember lett az ur.

De van még itt egy kis földbirtokuk a Gerliczyeknek is. Félix báró két huga, gróf Degenfeld Kristófné és báró Tislyar Ivorné a tulajdonosa. Most még ezt a földet akarják eladni, de a parcellázás eddig nem sikerült. Ha ezt a földdarabkát is eladják,

semmi sem marad itt a Gerliczyeknek,

csak az ősök csontja. A Gerliczy ősök a deszki kápolna kriptájában vannak eltemetve. Az öreg Gerliczy, Félix apja valóban cizelláltan szép kápolnát építtetett a kastély mellé. Ez még a Gerliczyek birodalma...

A kastély is nevezetessége Deszkenek. Gyönyörű park közepén, árnyatadó hársfák között emelkedik a csodaszép bárói kastély, amely nyolc esztendő óta

gyermekszanatórium,

de azért, talán kegyetlenség, rajta hagyták még a homlokzatán a Gerliczyek ősi címerét.

A népjóléti minisztérium vette meg ezt a palotát és a hatalmas parkot gyermekszanatóriumnak rendezték be. Állandóan 50—60 gyermek keres itt gyógyulást beteg tüdejére.

A kastéllyal jól jártak, eddig már vagy fél-ezernyi szegény gyermeknek adták itt vissza a legdrágább kincset: az egészséget. De bizony a deszki földekkel rengeteg baj van. Az újdonsült földtulajdonosok többnyire bankkölcsönből vásárolták a parcellákat, közben lement a föld ára, nehézséggel járt a termés értékesítése, a legtöbbje bajba jutott. Harmadik-negyedik gazda kezén van már a föld.

A parcellázás dolga foglalkoztatja a szegedi bíróságot is. Félix báró két huga az őket illető résznek valorizáltan való kifizetése iránt

pert indítottak fivérük ellen,

aki a Lichtensteini nagyhercegség állampolgára. A szegedi törvényszéknél elfekvő iratokból látjuk, hogy Gerliczy Félix báró a deszki földbirtokért 6,422.703 pengőt, a gazdasági felszerelésekért pedig külön 162.700 pengőt kapott, tehát az egész uradalom összesen 6,585.412 pengőért kelt el. A hosszú ideig elhúzódó parcellázás költségei 1,106.339 pengőt emésztettek fel, vagyis ezek levonása után a báró 5,479.073 pengőt kapott kézhez. A parcellázási költségek közt szerepel egy összegben egy 500.000 pengős tétel, amelyet — mint megtudtuk — egy budapesti ingatlanközvetítőnek, Rónai Sándornak fizetett ki Gerliczy báró a sikeres üzletszerzéseért. A mérnöki illeték 30.640 pengőt tett ki a parcellázásnál.

Milliók, százazatok. Ilyen nagy összegek teremtek a deszki földekből. Most Deszken bizonyára nagyon sok házba kellene bekopogtatni, amíg sikerülne egy százpengőst valahol felváltani.

H. M.

NAPERNYŐK

esernyők nagy választékban, tűzők, melltartókigén olcsó árban. Készíték megrendelésre hozott anyagból is. Minden szakmába vágó munkát, valamint javítást pontosan elvégzek. Vegyesdandárparancsnokság Kőlesey u. 12. (Tisza L. ruházati osztályának szállítója. Hermes és Kalász szelvények érvényesek Steinerné k. sarok). Alapítva 1913.

Tanárok, orvosok, jogászok céltáblát állítanak a versenyen

Szegedi állástalan diplomások az ADOB-Otthonban

(A Délmagyarország munkatársától.) Évek óta működik Budapesten az állástalan diplomások országos bizottsága, az ADOB, amelynek a célja az állástalan diplomások elhelyezése. Az ADOB-nak — sajnos — igen sok tagja van, akik arra várnak, hogy elhelyezzék őket. A szegedi egyetem végzett hallgatói, ha már Szegeden végkép elhervadtak minden reményeik, akkor utra kelnek és az ADOB-Otthonban kötnek ki, ahol legalább életvezetésük és lakásuk biztosítva van és néha még a zsebpénzüket is megkereshetik. Az ADOB valóságos földi paradicsom sok-sok nélkülöző diplomásnak. Vannak olyanok, kik már esztendő óta ülnek az Otthonban és még mindig nincs semmi reményük az elhelyezkedésre. Ha sikerül is állást kapniok, 70—80 pengős állásnál többre nem számíthatnak. Aki ilyen állást elcsúsz, azt foglalkoztatott diplomásnak nevezik és csak annyiban különbözik a nem foglalkoztatott diplomástól, hogy mégis van néhány pengője, amiből lerongyolódott ruháit kiegészítheti.

Szegedről sok végzett jogász, tanár él az otthon falai között. Az Aréna-úti vonal környékén van ez az otthon. Az állástalan diplomások legényeségi kosztot és legényeségi lakást kapnak. Husz-huszonkét diplomás kerül egy terembe. A felvétel azonban nem könnyű dolog, mert kártyázni kell és jó, ha valakit felvesznek, mert a jelentkezők száma nemhogy csökkenne, hanem mindig emelkedik és amellet a régiakat sem lehet kitenni onnan. Van olyan diplomás, aki már esztendeje lakik az otthonban és jölehet már állása van, mégsem költözik ki, mert jövedelméből nem tudna megélni. Nemrég szó volt arról, hogy az otthon lakóit kitelepítik. Az állástalanok erre küldöttségileg mentek el a kabinetirodába és elérték azt, hogy októberig kegyelmet kaptak.

Egy szegedi ADOB-ista, aki hónapokig lakott az otthonban, a következő szomorú képet festi az állástalan diplomások otthonbeli életéről.

— Jó legényeségi kosztot kaptunk, amivel min-

denki meg volt elégedve. A lakás ellen sincs panaszkodunk. Szegediek együtt laktunk egy nagy teremben és ott szőttük terveinket napról-napra, éjszakáról-éjszakára. Reggel akkor keltünk, amikor akartunk és este akkor tértünk haza, amikor jól esett. De már kilenc órákor rendszerint mindannyian együtt voltunk, mert az egész napi reménytelen lóvás-futás mindannyiunkat elgyötört. Én például a környékbeli nagy vállalatokat jártam állásért. Mindennap gyalog mentem Újpestre, Kispestre, a cipő leszakadt a lábamról, ruhám elrongyolódott és minél rongyosabb voltam, annál kevesebb volt az esélyem arra, hogy alkalmaznak. De mentem, mert egyébként megőrültem volna. Minden reggel utrakelt az egész tábor, kezünkben a diplomával nekiindultunk a városnak, hogy szerezzünk magunknak valami kis állást. Néha sikerült mellékesre szert tenni. Legutóbb például a nemzetközi céllövőversenyre mentünk ki céltáblát tartani... Csupa tanár, orvos, jogász, gazdasz, mérnök tartotta a céltáblát a versenyzőknek... Kaptunk az egészért fejjenként három pengőt... De ilyen alkalmi munka havonta csak kétszer-háromszor akad...

— Így élnek a szegediek az otthonban. Sok elhelyezkedett már közülök, mint foglalkoztatott diplomás, de továbbra is bent lakik, mert a keresetéből először ki kell ruházkodnia. Mert például a közigazgatási bírósághoz beosztott diplomás mégsem mehet hivatalba úgy, hogy a lába kint van a cipőből...

Amerikai citromos készítmények,

arc-izom-érféinek, olajok, puderek Szépió elleni fényvédő szerek.

Reller Oszkárné kozmetikai műhelye

Szeged, Dugonics-tér 11., I. em. Telefon 26—02. Arcápolás. Szépségbálok, szemölcsök, szőrszálak végleges eltávolítása. Fénykezelés.

Tanfolyamok kiképzése. Olcsó bérletrendszer.